

Alminnelige vilkår ved anskaffelser

Forsvaret

1 Anvendelsesområde og dokumentrang

Blankett 5002 inneholder Forsvarets alminnelige avtalevilkår ved anskaffelser. De alminnelige avtalevilkårene utgjør en del av avtalen, dersom ikke annet er bestemt i de spesielle avtalevilkårene.

Dersom avtaledokumentene inneholder bestemmelser som strider mot hverandre, skal dokumentene gjelde i denne rekkefølge:

1. spesielle avtalevilkår
2. denne blankett 5002
3. funksjonelle krav
4. andre krav og tekniske spesifikasjoner, herunder tegninger, gitt av Forsvaret
5. Leverandørens løsningsspesifikasjon

Denne avtalen erstatter alle tidligere dokumenter knyttet til inngåelsen av denne avtalen, herunder blant annet forespørsel, tilbud, salgsvilkår og annen korrespondanse.

2 Leverandørens leveringsforpliktelse

2.1 Generelt

Leverandøren skal oppfylle alle forpliktelsene etter avtalen, herunder levere avtalt leveranse til avtalt tid.

Leveransen skal uansett være egnet til det formålet leveransen skal brukes til, forutsatt at Leverandøren kjente eller burde kjenne til dette formålet da avtalen ble inngått.

2.2 Offentligrettslige krav

Leverandøren er ansvarlig for at leveransen oppfyller alle offentligrettslige krav som gjelder ved avtaleinngåelsen. Leverandøren er videre ansvarlig for at leveransen oppfyller alle offentligrettslige krav som Leverandøren ved avtaleinngåelsen kjente eller burde ha kjent til ville gjelde på leveringstidspunktet.

Leverandøren har i tillegg plikt til å varsle Forsvaret om alle endringer av offentligrettslige krav som påvirker leveransen og som ikke omfattes av første ledd, så snart han får eller burde ha fått kjennskap til slike endringer. Dersom det påløper kostnader som følge av at Leverandøren ikke oppfyller varslingsplikten, skal Leverandøren dekke disse kostnadene.

3 Gjennomføring av leveringen

3.1 Godkjenning av leveransen

Før Leverandøren legger frem leveranser for Forsvarets godkjenning, skal Leverandøren kontrollere at leveransen er i henhold til avtalens krav.

Når Leverandøren er klar til å levere, skal Leverandøren fylle ut og fremsende Blankett 5307 – Sertifikat på konformitet til Forsvaret. Dersom Forsvaret har utpekt en egen kvalitetssikringsrepresentant, skal blanketten sendes til denne representanten.

Etter mottak av utfylt Blankett 5307, skal Forsvaret gjennomføre sin godkjenningsprosess uten ugrunnet opphold.

3.2 Forsvarets rettigheter når Leverandøren vil levere tidligere enn avtalt

Leverandøren kan ikke gjennomføre levering tidligere enn avtalt uten at Forsvaret har godkjent dette skriftlig. En slik godkjennelse påvirker ikke partenes øvrige rettigheter og plikter etter denne avtalen.

3.3 Forsvarets rett til å kreve leveringen utsatt

Dersom Forsvaret forstår eller har grunn til å anta at Forsvaret ikke vil kunne motta leveransen til avtalt tid, skal Forsvaret varsle Leverandøren skriftlig.

Forsvaret har rett til å kreve at Leverandøren lagrer leveransen for Forsvarets regning og risiko i en periode på inntil 3 måneder fra avtalt leveringstidspunkt eller det tidspunkt

Leverandøren først kunne oppfylt på, dersom dette tidspunktet inntreer senere enn avtalt leveringstidspunktet . Ny leveringstid skal avtales gjennom en endring av avtalen, (jf. artikkel 13).

Under forutsetning av at Leverandøren kunne levert i henhold til avtalen, skal Forsvaret betale Leverandøren som om leveransen hadde vært levert i henhold til avtalen. Ellers inntreer Forsvarets betalingsplikt først fra det tidspunkt Leverandøren kunne oppfylt på, dersom dette tidspunktet inntreer senere enn det avtalte leveringstidspunktet.

Straks Leverandøren har mottatt betaling skal Leverandøren merke leveransen tydelig med ”Forsvarets eiendom”. Leveransen skal oppbevares atskilt fra andre leveranser, annet materiell og annet utstyr m.v., slik at leveransen lar seg identifisere.

3.4 Forsvarets rett til å tilbakevise mangelfulle leveranser

Dersom leveransen er mangelfull, jf. artikkel 7, kan Forsvaret tilbakevise den del av leveransen som er beheftet med mangler, samt de deler av leveransen som påvirkes av mangelen. Tilbakevisningen skal skje skriftlig. Tilbakevist leveranse skal betraktes som ikke levert.

Dersom Forsvaret velger å ta levering av en leveranse med mangler, vil reglene i artikkel 7 få anvendelse.

4 Pris

Den avtalte pris er eksklusive merverdiavgift, men inklusive emballasje, toll, skatter og andre avgifter.

5 Betaling

5.1 Betalingsbetingelser

Forsvaret skal betale innen 30 dager etter at både leveransen og fakturaer med avtalte bilag er mottatt. Betaling innebærer ingen godkjennelse av leveransen.

5.2 Forsinket betaling

Dersom Forsvaret ikke betaler til rett tid, skal Forsvaret betale forsinkelsesrente i henhold til Lov om renter ved forsinket betaling m.m. av 17. desember 1976 nr. 100.

6 Forsvarets rettigheter ved forsinket levering

6.1 Forsinkelse

Det foreligger forsinkelse dersom Leverandøren ikke oppfylder sine forpliktelser etter avtalen til avtalt tid, og dette ikke skyldes forhold på Forsvarets side eller forhold Forsvaret har risikoen for, herunder Force Majeure (jf. artikkel 8).

6.2 Leverandørens varslingsplikt og plikt til å begrense forsinkelsen

Dersom Leverandøren forstår, eller har grunn til å anta at det vil oppstå en forsinkelse, skal Leverandøren varsle Forsvaret skriftlig. Leverandøren skal oppgi den antatte varigheten og begrunnelsen for forsinkelsen.

Leverandøren plikter å gjøre det som kan gjøres for å begrense forsinkelsen. Leverandøren skal i den forbindelse holde Forsvaret løpende orientert om hvilke tiltak Leverandøren gjennomfører for å begrense forsinkelsen.

Dersom Leverandøren mener at årsaken til at forpliktelsene ikke ble oppfylt til avtalt tid skyldes forhold på Forsvarets side eller forhold Forsvaret har risikoen for, herunder Force Majeure, skal Leverandøren dokumentere dette uten ugrunnet opphold.

Leverandørens varslingsplikt og ansvar for å begrense forsinkelsen, gjelder også hvor årsaken til at forpliktelsene ikke ble oppfylt til avtalt tid skyldes forhold på Forsvarets side eller forhold Forsvaret har risikoen for, herunder Force Majeure.

6.3 Forsvarets rett til å fastholde avtalen ved forsinkelse

Forsvaret har rett til å fastholde avtalen og kreve oppfyllelse.

6.4 Forsvarets rett til å kreve dagmulkt ved forsinkelse

Ved forsinkelse kan Forsvaret kreve dagmulkt fra Leverandøren. Dagmulkten skal betales uavhengig av om Forsvaret faktisk er påført tap som følge av forsinkelsen eller ikke.

Dagmulkten per virkedag forsinkelse utgjør 1 promille av prisen for den del av leveransen som er forsinket og eventuelt de deler av leveransen som ikke kan tas i bruk som forutsatt som følge av forsinkelsen. Med pris forstås i denne sammenheng basispris pluss avtalte endringer, samt pris- og valutajustering.

Dagmulkten er begrenset oppad til 10% av prisen for den del av leveransen som er forsinket og eventuelt de deler av leveransen som ikke kan tas i bruk som forutsatt som følge av forsinkelsen.

6.5 Forsvarets rett til å heve ved forsinkelse

Forsvaret kan heve avtalen helt eller delvis dersom forsinkelsen utgjør et vesentlig mislighold knyttet til den delen av avtalen som heves.

Dersom Forsvaret er berettiget til maksimal dagmulkt, kan Forsvaret uansett heve avtalen for den del av forpliktelsen som er forsinket og eventuelt de deler av leveransen som ikke kan tas i bruk som forutsatt som følge av forsinkelsen.

6.6 Forsvarets rett til å kreve erstatning ved forsinkelse

Forsvaret har krav på erstatning for det direkte tapet Forsvaret lider som følge av forsinkelsen.

Forsvaret har i tillegg krav på erstatning for det indirekte tapet Forsvaret lider som følge av forsinkelsen, dersom forsinkelsen skyldes uaktsomhet fra Leverandørens side.

Påløpt dagmulkt kommer til fradrag ved utmåling av erstatningen.

7 Mangler,

7.1 Mangler

Det foreligger en mangel dersom leveransen ikke er i samsvar med de krav som følger av avtalen, og dette ikke skyldes forhold på Forsvarets side eller forhold Forsvaret har risikoen for, herunder Force Majeure.

Tilsvarende gjelder for Leverandørens andre forpliktelser etter avtalen.

7.2 Forsvarets plikt til å reklamere ved mangler

Forsvaret plikter å gi Leverandøren melding om mangelen innen rimelig tid etter at Forsvaret oppdaget eller burde ha oppdaget mangelen.

Forsvaret må uansett reklamere innen to år etter leveringstidspunktet. For leveranser som ved vanlig bruk er ment å vare vesentlig lengre, er fristen for å reklamere fem år.

For deler som på grunn av mangel er utbedret løper ny reklamasjonsperiode fra mangelen er utbedret. For deler som på grunn av mangelen ikke kunne brukes som forutsatt, forlenges reklamasjonsperioden med tiden fra Leverandøren ble varslet om mangelen og til mangelen er utbedret.

7.3 Forsvarets rett til å få mangler utbedret

Forsvaret har rett til å få mangler utbedret ved retting eller omlevering. Omlevering kan likevel bare kreves dersom mangelen er vesentlig. Utbedring skjer for Leverandørens regning og risiko.

Dersom Leverandøren ikke innen rimelig tid foretar utbedring, kan Forsvaret få mangelen utbedret for Leverandørens regning og risiko.

Dersom Leverandøren ønsker at utbedring skal finne sted hos Leverandøren, skal Leverandøren hente leveransen hos Forsvaret, og skal dekke kostnader til transport og bære risiko for leveransen fra den blir hentet til den har blitt returnert til samme adresse. Dersom Forsvaret har distribuert leveransen til flere avdelinger, skal Forsvaret samle disse på hovedlageret i vedkommende landsdel for avhenting av Leverandøren. Dersom Leverandøren ønsker å gjennomføre utbedring på Forsvarets område, skal Leverandøren dekke alle sine kostnader i denne forbindelse. Forsvaret har på saklig grunnlag rett til å nekte at utbedring skal skje på Forsvarets område, utbedring skal i så fall finne sted hos Leverandøren som nevnt ovenfor.

7.4 Leverandørens rett til utbedring

Leverandøren kan kreve å utbedre mangler ved retting eller omlevering, når dette kan skje uten vesentlig ulempe for Forsvaret og uten risiko for at Forsvaret ikke får dekket sine utlegg av Leverandøren. Dersom mangelen er vesentlig, kan Forsvaret uansett kreve omlevering. Leverandøren kan ikke gjøre gjeldende at han ikke har hatt anledning til å foreta utbedring, dersom Forsvaret har sørget for å få rettet mangelen og det etter forholdene ville være urimelig å kreve at Forsvaret ventet på Leverandørens utbedring. For Leverandørens utbedring gjelder artikkel 7.3 andre og tredje ledd tilsvarende.

7.5 Forsvarets rett til å kreve prisavslag ved mangler

Dersom utbedring ikke er relevant, eller Leverandøren ikke krever å utbedre mangelen etter artikkel 7.4, eller utbedring ikke blir foretatt innen rimelig tid, kan Forsvaret kreve prisavslag. Prisavslaget skal utregnes slik at forholdet mellom nedsatt og avtalt pris svarer til forholdet mellom leveransens verdi i mangelfull og avtalemessig stand på leveringstidspunktet.

7.6 Forsvarets rett til å kreve heving ved mangler

Dersom utbedring ikke er relevant, Leverandøren ikke krever å utbedre mangelen etter artikkel 7.4, eller utbedring ikke blir foretatt innen rimelig tid, kan Forsvaret heve avtalen helt eller delvis dersom det foreligger vesentlig mislighold knyttet til den delen av avtalen som heves.

7.7 Forsvarets rett til å kreve erstatning ved mangler

Forsvaret har krav på erstatning for det direkte tapet Forsvaret lider som følge av mangelen. Forsvaret har i tillegg krav på erstatning for det indirekte tapet Forsvaret lider som følge av mangelen, dersom mangelen skyldes uaktsomhet fra Leverandørens side.

8 Force Majeure (fritaksgrunner)

Med Force Majeure menes en hindring som skyldes en ekstraordinær situasjon som ligger utenfor partens kontroll, som umuliggjør oppfyllelse av partens forpliktelser etter avtalen, forutsatt at parten ikke burde ha unngått eller overvunnet hindringen eller virkningen av den, eller parten ikke forutså eller burde ha forusett hindringen ved avtaleinngåelsen. Slik situasjon vil kunne være krig, opprør, indre uroligheter, naturkatastrofe, eller annen omstendighet av tilsvarende alvorlig karakter.

De forpliktelser som ikke kan oppfylles som følge av Force Majeure suspenderes. Den annen parts motytelser suspenderes i samme tidsrom.

I forbindelse med Force Majeure har partene gjensidig informasjonsplikt overfor hverandre for alle forhold som bør antas å være av betydning for den annen part. Informasjonen skal gis uten ugrunnet opphold.

9 Kvalitetssikring

Leverandøren skal ha et kvalitetssikringssystem som er innrettet slik at faktiske mangler, potensielle mangler og andre forhold som kan føre til utilfredsstillende kvalitet, blir oppdaget så tidlig som mulig.

Forsvaret har rett til å kontrollere alle forhold ved Leverandørens oppfyllelse av sine forpliktelser, slik som utvikling, konstruksjon og tilvirkning på alle trinn under avtalen.. Dette gjelder også ethvert dokument eller nedtegnelse. Forsvaret skal gi Leverandøren varsel i rimelig tid før kontrollen gjennomføres.

Forsvarets rett til å kontrollere etter andre ledd, er uavhengig av på hvilket sted Leverandøren utfører sine forpliktelser etter avtalen. Dersom Leverandøren utfører noen av sine forpliktelser etter avtalen i utlandet, har Forsvaret rett til å delegere gjennomføring av kvalitetssikring til vedkommende lands militære myndigheter.

Forsvarets kvalitetssikring fritar ikke Leverandøren for de forpliktelser han har påtatt seg i avtalen. Manglende utført kvalitetssikring medfører ingen reduksjon av Forsvarets rettigheter etter avtalen.

10 Immaterielle rettigheter

10.1 Brudd på tredjemanns immaterielle rettigheter

Leverandøren skal ikke krenke patenter eller andre immaterielle rettigheter i forbindelse med oppfyllelse av avtalen. Leverandøren skal holde Forsvaret skadesløs for ethvert krav som følge av krenkelse av patenter eller andre immaterielle rettigheter i forbindelse med oppfyllelse av avtalen.

Forsvaret skal holde Leverandøren skadesløs for et hvert krav som skyldes bruk av Forsvarets tegninger, spesifikasjoner eller lisenser.

Partene skal gjensidig varsle hverandre om krav vedrørende krenking av patenter eller andre immaterielle rettigheter ved fremstilling eller bruk av leveransen.

10.2 Patenter og sikkerhetsbeskyttet informasjon

Dersom Leverandøren ønsker å søke om patent som inneholder sikkerhetsbeskyttet informasjon, skal Leverandøren fremlegge søknaden for Forsvaret for skriftlig godkjenning før patentsøknaden innleveres. Forsvaret kan nekte godkjenning uten begrunnelse.

10.3 Bruk av dokumentasjon

Forsvaret har rett til å bruke dokumentasjon, som overleveres i forbindelse med leveransen, til utdanning, bruk, kodifisering, vedlikehold og reparasjon. Forsvaret har rett til å kopiere dokumentasjon til eget bruk.

11 Rettigheter til materiell som Forsvaret overlater til Leverandøren og merking

11.1 Rettigheter til materiell som Forsvaret overlater til Leverandøren

Forsvaret beholder eiendomsrett og alle andre rettigheter til alt materiell som Forsvaret overlater til Leverandøren i forbindelse med gjennomføring av avtalen. Dette gjelder også eventuelt skrap og overskuddsmateriell som stammer fra dette materialet.

11.2 Merking av Forsvarets eiendom

Leverandøren skal merke Forsvarets eiendom som er i Leverandørens besittelse tydelig med "Forsvarets eiendom". Forsvarets eiendom skal oppbevares atskilt fra andre leveranser, annet materiell, og annet utstyr m.v. , slik at eiendommen lar seg identifisere.

12 Reklame

Leverandøren må innhente forhåndsgodkjenning fra Forsvaret dersom Leverandøren for reklameformål eller på annen måte ønsker å gi offentligheten informasjon om avtalen. Forsvaret kan nekte godkjenning uten begrunnelse.

13 Endringer av avtalen

Avtalen kan bare endres ved at begge partene signerer en Endringsavtale (Blankett 5106). Leverandøren kan ikke påberope seg uttalelser, handlinger eller unnlater fra Forsvarets side, herunder møtereferater og korrespondanse, som grunnlag for at avtalen er endret.

14 Oppsigelse

Forsvaret kan skriftlig si opp avtalen helt eller delvis dersom Forsvaret finner det nødvendig. Oppsigelsen skal angi dato for opphør av avtalen, og en beskrivelse av hva Leverandøren skal foreta seg i forbindelse med oppsigelsen.

Ved oppsigelse skal Forsvaret dekke følgende:

- For det som er levert, betales avtalt pris
- For utført arbeid knyttet til leveranser som ikke er levert, betales en forholdsmessig andel av avtalt pris.
- Forsvaret skal også dekke dokumenterte kostnader og tap som Leverandøren er påført ved oppsigelsen, herunder en forholdsmessig andel av forventet fortjeneste knyttet til det arbeid som ikke er utført, hensyntatt den reduserte forretningsmessige risiko som følger av oppsigelsen.

Leverandøren skal i forbindelse med oppsigelse treffe alle rimelige tiltak for å begrense kostnader og tap som følge av oppsigelsen, herunder søke nye oppdrag. I motsatt fall skal dekningen av Leverandørens kostnader og tap reduseres tilsvarende. Det totale beløpet som skal betales til Leverandøren i forbindelse med oppsigelsen, inkludert allerede foretatte betalinger, skal søkes fastsatt ved forhandlinger. Totalbeløpet skal ikke under noen omstendighet overstige den avtalte totalprisen for avtalen.

Der det er utført arbeid på leveranser som ikke er levert, og dette inngår i oppgjøret, skal resultatet av arbeide leveres til Forsvaret når endelig oppgjør er fastsatt.

15 Lovvalg og verneting

Denne avtalen er regulert av norsk rett.

Dersom det oppstår tvist i forbindelse med avtalen, skal tvisten søkes løst ved forhandlinger. Fører forhandlinger ikke frem, skal tvisten avgjøres av de ordinære domstoler, med Oslo tingrett som verneting. At en tvist er brakt inn til avgjørelse for domstolene, fritar ikke partene fra å oppfylle sine forpliktelser etter avtalen.